

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กรณีศึกษาพญาศรีสัตตนาคราช จังหวัดนครพนม

วรวรรสา ยุระรัตน์¹ รินลดา อามาศย์สมบัติ² และ สุรารักษ์ ศรีลาศักดิ์^{3*}

¹⁻²นักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม

^{3*}อาจารย์ วิทยาลัยการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม

Received 30 December 2023; Revised 27 February 2024; Accepted 27 February 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กรณีศึกษาพญาศรีสัตตนาคราช จังหวัดนครพนม โดยกลุ่มตัวอย่างวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยที่มาท่องเที่ยว จังหวัดนครพนม จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กรณีศึกษาพญาศรีสัตตนาคราช จังหวัดนครพนม ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลทั้งด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ส่วนความคิดเห็นที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุโดยรวม มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.56 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด คือคาดว่าจะเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในครั้งต่อไป ความงดงามของศิลปวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว ความสวยงามของสภาพภูมิทัศน์โดยรวมของสถานที่ท่องเที่ยว มีความสวยงามและกำลังเป็นที่นิยม ประหยัดค่าใช้จ่ายและคุ้มค่ากับการเดินทางมาท่องเที่ยว การอนุรักษ์ด้านสถาปัตยกรรมของแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางมีความสะดวกปลอดภัยและสามารถเดินทางมาได้หลายเส้นทาง การได้สัมผัสวิถีชีวิตของคนในชุมชนบริเวณแหล่งท่องเที่ยว สภาพของถนนในเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การจัดการจราจรในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, ผู้สูงอายุ, พญาศรีสัตตนาคราช

*Corresponding Author: surarak@npu.ac.th

Factors Affecting the Cultural Tourism Decisions of Elderly Tourists: A Case Study of Naga Monument, Phaya Si Sattanakarat, Nakhon Phanom Province

Wanwasa Yurarat ¹ Rinlada Armatsombut ² and Surarak Srilasak^{3*}

¹⁻²Graduate Students, Tourism and Service Industry College, Nakhon Phanom University

^{3*}Lecturer, Tourism and Service Industry College, Nakhon Phanom University

Abstract

This research aimed to study the factors affecting the cultural tourism decision of Thai elderly tourists, a case study of Naga Monument, Phaya Si Sattanakarat, Nakhon Phanom Province. It is a quantitative research the sample size was 400 people from Purposive Sampling. Data were also analyzed using statistics, percentage, mean, standard deviation and inferential statistics. The result shown the factors affecting the cultural tourism decision of elderly tourists, a case study of Naga Monument, Phaya Si Sattanakarat, Nakhon Phanom Province is personal factors including gender, age, education and monthly income. The opinions that affect the decision making of cultural tourism among elderly tourists as a whole it has the highest average level, an average of 4.56. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was expect to be a cultural trip next time, the beauty of the arts, culture and the overall landscape of tourist attractions, popular, save money and worth the trip, architectural conservation, the traveling is convenient and safe, experiencing the way of life of people in the community, routes to access tourist attractions and traffic management.

Keywords: Cultural Tourism, Elderly, Naga Mounument

*Corresponding Author: surarak@npu.ac.th

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุของประชากรโลก ส่งผลให้ประชากรวัยสูงอายุมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นโดยลำดับ ในปี พ.ศ.2552 ทั่วโลกมีจำนวนประชากรสูงอายุที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไปประมาณ 1,005 ล้านคน จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 6,710 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 15 ของประชากรโลก และมีแนวโน้มสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นต่อไป เช่น ในปี พ.ศ.2553 พ.ศ. 2558 และ พ.ศ.2563 คิดเป็นร้อยละ 15.6 ร้อยละ 16.9 และ ร้อยละ 18.6 ของประชากรทั้งหมด (ตุลยราศี ประเทพ, 2564)

ในปี พ.ศ.2564 ประเทศไทยมีประชากรรวม 66.7 ล้านคน ประชากรสูงอายุของประเทศไทยได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วมาก เมื่อ 50 ปีก่อน ประเทศไทยมีผู้สูงอายุไม่ถึง 2 ล้านคน แต่ในปี พ.ศ.2564 จำนวนผู้สูงอายุเพิ่มเป็น 12.5 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 19 ของประชากรทั้งหมด ประเทศไทยกำลังจะกลายเป็น “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” ภายในปี พ.ศ.2565 ในอีก 20 ปีข้างหน้าประชากรรวมของประเทศไทยจะเพิ่มช้าลง อัตราเพิ่มประชากรจะลดต่ำลงจนถึงขั้นติดลบ แต่ประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประชากรยังมีอายุสูงยิ่งเพิ่มขึ้นเร็ว ในขณะที่ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปจะเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 4 ต่อปี ผู้สูงอายุวัยปลาย 80 ปีขึ้นไป จะเพิ่มด้วยอัตราเฉลี่ยถึงร้อยละ 7 ต่อปี (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.), 2565)

การเข้าสู่สังคมสูงอายุของประเทศไทยเป็นสัญญาณให้หลายฝ่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องได้จัดทำแผนรองรับอย่างเป็นระบบไม่ว่าจะเป็นมาตรการด้านหลักประกันรายได้ มาตรการด้านที่อยู่อาศัย มาตรการด้านสุขภาพ และมาตรการด้านการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ในการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย 4.0 ภายใต้วิสัยทัศน์ ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน หนึ่งในประเด็นที่รัฐบาลให้ความสำคัญ คือ การดำเนินการปรับโครงสร้างกำลังคนของประเทศ โดยในส่วนของผู้สูงอายุได้วางเป้าหมายที่จะสร้างความมั่นคงให้เป็น “สังคมผู้สูงอายุที่มีพลัง” (Active Aging Society) ใน 7 มิติ ประกอบด้วย 1) สุขภาพ - เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุขอย่างยั่งยืน 2) สุขภาพ - เพื่อการแพทย์ปฐมภูมิ เข้าถึงผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง 3) ที่อยู่อาศัย - เพื่อให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง 4) การออม - เพื่อให้มีเงินออมไว้ใช้ในยามเกษียณที่เพียงพอ 5) นวัตกรรม - เพื่อสร้างตลาดนวัตกรรมผู้สูงอายุ 6) สภาพแวดล้อมปลอดภัย - เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความปลอดภัย 7) ความมั่นคง - เพื่อให้มีระบบสวัสดิการเพื่อสังคมอย่างเป็นระบบ (พชรวิวัฒน์ เชื้อเล็ก และธวัชหทัย บุญรัตนเสรี, 2561) ในปัจจุบันผู้สูงอายุหันมาสนใจด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุกำลังกลายเป็นตลาดใหม่ที่ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของหลายประเทศกำลังให้ความสำคัญและตื่นตัว สำหรับประเทศไทยนั้นตลาดกลุ่มผู้สูงอายุก็ถือว่าเป็นตลาดที่น่าสนใจและควรให้ความสำคัญ เนื่องจากเป็นตลาดที่ผู้บริโภคมีอำนาจในการซื้อค่อนข้างสูงโดยมีการประมาณการว่ามีอำนาจการซื้อสูง แต่สินค้าต้องมีคุณภาพและความปลอดภัยเป็นสำคัญ ซึ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มจะมีความต้องการและพฤติกรรมแตกต่างกันออกไปเช่นกันกับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ (มติชนออนไลน์, 2560)

จังหวัดนครพนมเคยเป็นอาณาจักรที่เจริญรุ่งเรืองมาก่อน จึงมีวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์และน่าสนใจอยู่มาก ปัจจุบันนครพนมเป็นจุดผ่านแดนไปยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่สำคัญอีกจุด

หนึ่ง อีกทั้งยังมีความเจริญในหลายๆ ด้าน มีการคมนาคมสะดวกและมีสนามบิน ซึ่งช่วยส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดได้เป็นอย่างดี (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2565)

นายสมชาย วิทย์ดำรงค์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม ได้ประกาศให้จังหวัดนครพนมเป็นเมืองท่องเที่ยว ในปี พ.ศ.2559 โดยมีนโยบาย สามที่สุด สู่สุขที่สุด 1. ศักดิ์สิทธิ์ที่สุด พระธาตุพนม และพระธาตุประจำวันเกิด 2. สวยที่สุด สะพานมิตรภาพ 3 (นครพนม – คำม่วน) 3. งามที่สุด ทศนียภาพริมฝั่งโขง และจังหวัดนครพนมยังสร้างแลนด์มาร์คพญานาคขนาดใหญ่ โดยใช้ชื่อว่า “พระศรีสัตตนาคราช” โดยมีการสมโภช ระหว่างวันที่ 9 – 17 กันยายน พ.ศ.2559 (สำนักงานจังหวัดนครพนม, 2564)

พญาศรีสัตตนาคราช เป็นแลนด์มาร์คแห่งใหม่ของจังหวัดนครพนม ประดิษฐานอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ถนนสุนทรวิจิตร เทศบาลเมืองนครพนม ถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมและความเชื่อเกี่ยวกับพญานาคของชาวไทยและชาวลาวที่อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขงที่มีความศักดิ์สิทธิ์ในฐานะที่เป็นผู้ดูแล ปกปักรักษา แลกลุ่มน้ำโขง รักษาพุทธศาสนาและองค์พระธาตุพนม ทั้งเป็นการยกระดับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนครพนม เพื่อรองรับการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง โดยองค์พญาศรีสัตตนาคราช เป็นตระกูลพญานาคที่สืบสายพันธุ์มาแต่ครั้งพุทธกาลมีความใกล้ชิดพระพุทธรูปองค์และพระพุทธรูปศาสนา จนอาจถือเป็นต้นตระกูลแห่งพญานาคทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งองค์พญาศรีสัตตนาคราชที่จังหวัดนครพนมจัดสร้างขึ้น หล่อด้วยทองเหลือง น้ำหนักรวม 9,000 กิโลกรัม มีลักษณะเป็นพญานาค 7 เศียร พ่นน้ำได้ ขดตัวอยู่บนแท่นฐานแปดเหลี่ยม มีขนาดความกว้าง 6 เมตร ความสูงรวมฐาน 15 เมตร (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครพนม, 2565)

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนครพนมที่ผ่านมายังคงมีปัญหาและอุปสรรคอีกมากมาย อาทิเช่น การพัฒนาเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและไร้ทิศทาง งบประมาณยังไม่เพียงพอทำให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไม่เป็นที่น่าสนใจดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร ทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวที่นครพนมเป็นแค่ช่วงสั้นๆ รวมถึงการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้ได้รับความสะดวกสบาย แต่ในขณะเดียวกันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศก็ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย ส่งผลให้นักท่องเที่ยวยังคงเพิ่มขึ้น และจังหวัดนครพนมได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด คือ “เมืองน่าอยู่ ประตุเศรษฐกิจสู่อาเซียนและจีนตอนใต้ – ตะวันออก” หมายถึง การพัฒนาจังหวัดนครพนมให้เป็นศูนย์กลางเมืองการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ในกลุ่มแม่น้ำโขง อาเซียนและจีน โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว สินค้า การบริการ และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองกลุ่มเป้าหมายทุกรูปแบบให้เที่ยวอย่างสนุก ประทับใจ ปลอดภัย และมีความสุข” (สำนักงานจังหวัดนครพนม, 2564)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทย กรณีศึกษาพญาศรีสัตตนาคราช จังหวัดนครพนม เพื่อนำผลลัพธ์มาพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งกลุ่มเป้าหมายทางการท่องเที่ยวทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

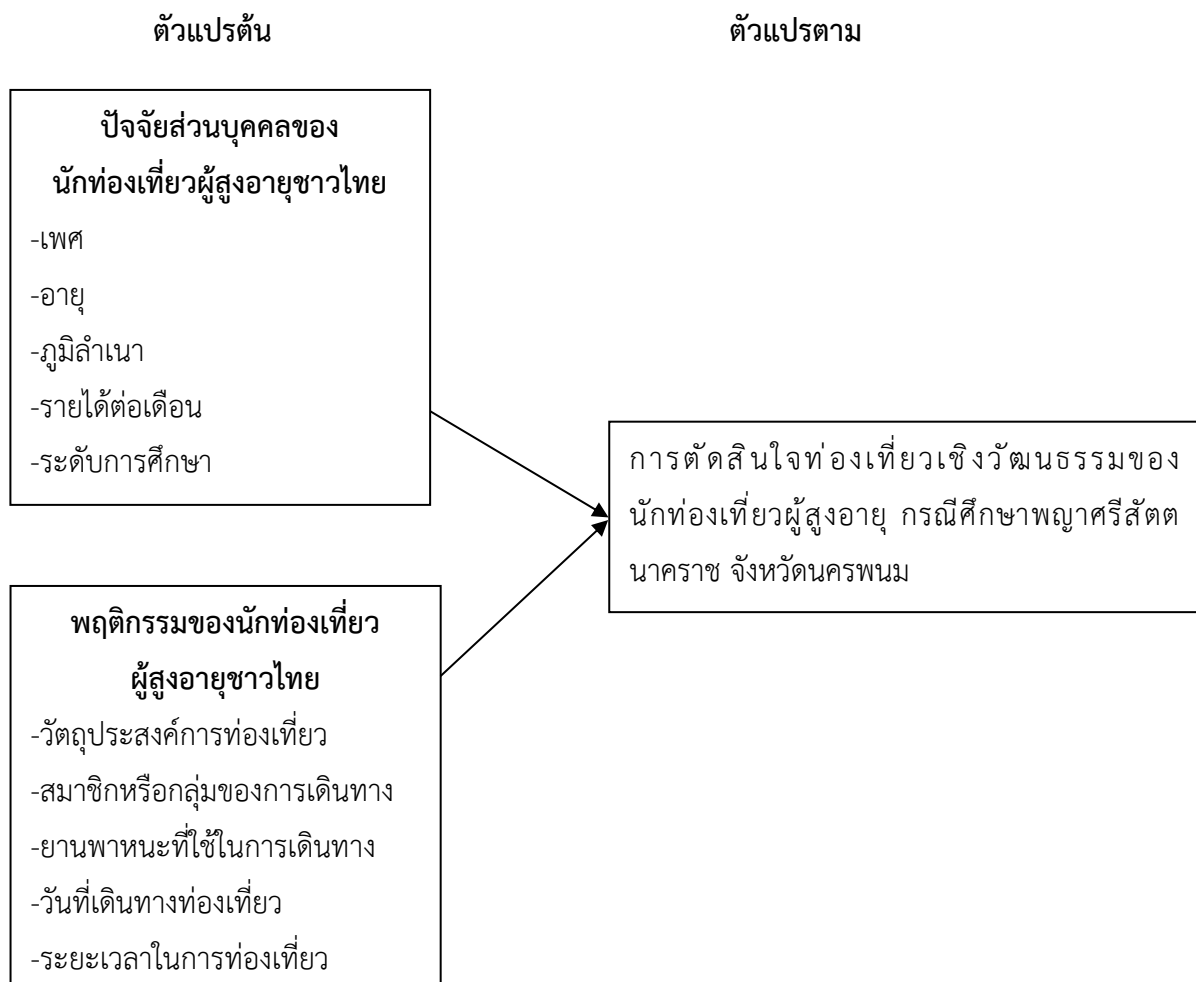
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทย กรณีศึกษาพญาศรีสัตตนาคราช จังหวัดนครพนม
2. เพื่อนำผลลัพธ์มาพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

สมมติฐานการวิจัย

ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลให้มีการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทย กรณีศึกษาพญาศรีสัตตนาคราช จังหวัดนครพนมแตกต่างกัน

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวแลนด์มาร์ค พญาศรีสัตตนาคราช จังหวัดนครพนม จำนวน 183,900 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวแลนด์มาร์ค พญาศรีสัตตนาคราช จังหวัดนครพนม กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร่ ยามาเน (Taro Yamane, 1973) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และระดับความคลาดเคลื่อนในระดับ ± 5 ซึ่งได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 โดยทำการศึกษาข้อมูลและลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2565 – มีนาคม พ.ศ.2566

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทย ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาและจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของคำถามทุกข้อ มีค่า ≥ 0.5 จากนั้นนำไปทดลองเก็บกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 ชุด นำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ ครอนบักอัลฟา (Cronbach's Alpha, 1970) เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นและความสัมพันธ์ของแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลอดจนงานวิจัยและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. นำแนวคิด ทฤษฎีที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม กำหนดตัวแปรประชากรและกลุ่มเป้าหมาย
3. ออกแบบสอบถามให้สอดคล้องกับปัญหาและวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้สูงอายุ เป็นคำถามปลายปิด แสดงเป็นมาตราส่วนแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ค่าสถิติ One-Way ANOVA เพื่อทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของ

กลุ่มตัวอย่างที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป โดยขั้นตอนการวิเคราะห์ที่ใช้ ความแปรปรวนทางเดียว โดยจะนำมาทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ถ้าผลการทดสอบพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจะทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยการวิเคราะห์ Post Hoc แบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาว่าคู่ใดที่แตกต่างกัน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

1.ปัจจัยส่วนบุคคล

จากการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 67.8 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 32.2 มีอายุอยู่ระหว่าง 60-65 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.8 รองลงมามีอายุอยู่ระหว่าง 66-70 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.0 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมาเป็นภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.0 และภาคเหนือมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.2 เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.8 และรองลงมาเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 17.0 รายได้ต่อเดือนของผู้สูงอายุที่เดินทางมาท่องเที่ยว ส่วนมากมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.0 รองลงมาคือไม่มีรายได้ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 23.5 และมีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.5

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว จำแนกตามวัตถุประสงค์การท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว	จำนวน (n=400)	ร้อยละ
เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ	257	64.2
เพื่อพาครอบครัว หรือญาติพี่น้องมาท่องเที่ยว	121	30.2
เพื่อศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	16	4.0
เพื่อศึกษาดูงาน	6	1.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.2 รองลงมา คือเพื่อพาครอบครัวหรือญาติพี่น้องมาท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 30.2 เพื่อศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 4.0 และเพื่อศึกษาดูงาน คิดเป็นร้อยละ 1.5

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว จำแนกตามสมาชิก หรือกลุ่มของการเดินทางท่องเที่ยว

สมาชิก หรือกลุ่มของการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน (n=400)	ร้อยละ
ท่องเที่ยวคนเดียว	19	4.8
ท่องเที่ยวกับเพื่อน	83	20.8
การท่องเที่ยวกับครอบครัว	285	71.2
ท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อนร่วมงาน	13	3.2
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า สมาชิกหรือกลุ่มของการเดินทางท่องเที่ยวของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ท่องเที่ยวกับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 71.2 รองลงมา เดินทางท่องเที่ยวกับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 20.8 มีการเดินทางท่องเที่ยวคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 4.8 และท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อนร่วมงานน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.2

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว จำแนกตามยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว

ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน (n=400)	ร้อยละ
รถยนต์ส่วนตัว	300	75.0
รถโดยสารประจำทาง	7	1.8
รถจ้างเหมา เช่น รถตู้ รถทัวร์ รถแท็กซี่ เป็นต้น	92	23.0
รถจักรยานยนต์	1	2
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการเดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.0 รองลงมา เป็นรถจ้างเหมา เช่น รถตู้ รถทัวร์ รถแท็กซี่ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 23.0 เดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง คิดเป็นร้อยละ 1.8 และเดินทางโดยใช้รถจักรยานยนต์น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.2

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว จำแนกตามวันที่เดินทางท่องเที่ยว

วันที่เดินทางท่องเที่ยว	จำนวน (n=400)	ร้อยละ
วันจันทร์-วันศุกร์	243	60.8
วันเสาร์-วันอาทิตย์	139	34.8
วันสำคัญทางศาสนา	12	3.0
วันหยุดเทศกาล เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์	6	1.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4 พบว่า วันที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุด คือ วันจันทร์-ศุกร์ คิดเป็นร้อยละ 60.8 รองลงมาเป็นการเดินทางท่องเที่ยวในวัน เสาร์-อาทิตย์ คิดเป็นร้อยละ 34.8 และวันที่เดินทางท่องเที่ยว น้อยที่สุด คือ วันหยุดเทศกาล เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ คิดเป็นร้อยละ 1.5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว จำแนกตามระยะเวลาในการท่องเที่ยว

ระยะเวลาในการท่องเที่ยว	จำนวน (n=400)	ร้อยละ
วันเดียวไปเช้าเย็นกลับ	248	62.0
พักค้างคืน 1 คืน	113	28.2
พักค้างคืน 2-3 คืน	27	6.8
พักค้างคืน มากกว่า 3 คืน	12	3.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ วันเดียวไปเช้าเย็นกลับ คิดเป็นร้อยละ 62.0 รองลงมาเป็นการพักค้างคืน 1 คืน คิดเป็นร้อยละ 28.2 และมีการพักค้างคืนมากกว่า 3 คืน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.0

2.ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจท่องเที่ยว

ตารางที่ 6 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

ประเด็นการตัดสินใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ความงดงามของศิลปวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว	4.91	.33	มากที่สุด
การได้สัมผัสวิถีชีวิตของคนในชุมชนบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	4.70	.55	มากที่สุด
มีความสวยงามและกำลังเป็นที่นิยม	4.89	.38	มากที่สุด
ประหยัดค่าใช้จ่ายและคุ้มค่ากับการเดินทางมาท่องเที่ยว	4.88	.36	มากที่สุด
การอนุรักษ์ด้านสถาปัตยกรรมของแหล่งท่องเที่ยว	4.82	.43	มากที่สุด
ความสวยงามของสภาพภูมิทัศน์โดยรวมของสถานที่ท่องเที่ยว	4.90	.34	มากที่สุด
สภาพของถนนในเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.40	.70	มากที่สุด
การประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	3.41	1.13	มาก
ความเพียงพอของระบบคมนาคมขนส่งโดยสาร	3.96	.77	มาก
การจัดการจราจรในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	4.28	.68	มากที่สุด

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็นการตัดสินใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
การเดินทางมีความสะดวกปลอดภัย และสามารถเดินทาง มาได้หลายเส้นทาง	4.72	.48	มากที่สุด
ท่านคาดว่าจะเดินทางไปที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในครั้ง ต่อไป	4.96	.19	มากที่สุด
รวม	4.56	.54	มากที่สุด

ตารางที่ 6 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ โดยรวม มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.56 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด คือ คาดว่าจะเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในครั้งต่อไป ความงดงามของศิลปวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว ความสวยงามของสภาพภูมิทัศน์โดยรวมของสถานที่ท่องเที่ยว มีความสวยงามและกำลังเป็นที่นิยม ประหยัดค่าใช้จ่าย และคุ้มค่ากับการเดินทางมาท่องเที่ยว การอนุรักษ์ด้านสถาปัตยกรรมของแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางมีความสะดวกปลอดภัย และสามารถเดินทางมาได้หลายเส้นทาง การได้สัมผัสวิถีชีวิตของคนในชุมชนบริเวณแหล่งท่องเที่ยว สภาพของถนนในเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การจัดการจราจรในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว โดยมีระดับค่าเฉลี่ย 4.96, 4.91, 4.90, 4.89, 4.88, 4.82, 4.72, 4.70, 4.40 และ 4.28 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุกับระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	ss	df	MS	F	Sig
ประถมศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.413	4	0.353	4.259	0.002*
มัธยมศึกษา	ภายในกลุ่ม	32.761	395	0.083		
อนุปริญญา	รวม	34.174	399			
ปริญญาตรี						
ปริญญาโท						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 7 การตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กรณีศึกษา พญาศรีสัตตนาคราช จังหวัดนครพนม เปรียบเทียบตามระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ค่าเฉลี่ยระดับการตัดสินใจที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05 หมายความว่า ค่าเฉลี่ยระดับการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Post Hoc) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่

นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษามีการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากกว่า
นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษามีการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมน้อยกว่า
นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมน้อยกว่า
นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กรณีศึกษาพญาศรีสัตตนาคราช จังหวัดนครพนม จำแนกตาม เพศ อายุ ภูมิฐานะ ระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือน ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 60-65 ปี มีภูมิฐานะอาศัยอยู่ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท

2. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจโดยท่องเที่ยวกับครอบครัว เดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงวันจันทร์-ศุกร์ ใช้เวลาวันเดียวไปเช้า-เย็นกลับ

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กรณีศึกษาพญาศรีสัตตนาคราช จังหวัดนครพนม พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.56

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ส่งผลให้มีการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาพญาศรีสัตตนาคราช จังหวัดนครพนม โดยรวมแตกต่างกัน (sig = 0.002) ดังนั้นจึงปฏิเสธ สมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กรณีศึกษาพญาศรีสัตตนาคราช จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา และส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กรณีศึกษาพญาศรีสัตตนาคราช จังหวัดนครพนมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัช พุ่มดารา (2564)

ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูง กลุ่มผู้สูงอายุจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลทั้งเพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูงกลุ่มผู้สูงอายุ จังหวัดสมุทรสงคราม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในส่วนของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กรณีศึกษาพญาศรีสัตตนาคราช จังหวัดนครพนม มีวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว คือ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของรชพร จันทรสว่าง และยงยุทธ แก้วอุดม (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวไทยที่มีการใช้จ่ายสูง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมา คือ เพื่อใช้เวลาอยู่กับญาติ/บุตรหลาน/เพื่อน เพื่อการเยี่ยมญาติ/บุตรหลาน/เพื่อน ตามลำดับ ส่วนการใช้ช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กรณีศึกษาพญาศรีสัตตนาคราช จังหวัดนครพนม ใช้ช่วงเวลาวันจันทร์-วันศุกร์ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิษฐา ปาลโมกษ์ และคณะ (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวของผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ใช้ช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวทุกโอกาสตามความสะดวก วันเสาร์-อาทิตย์และวันหยุดต่อเนื่อง

เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทย พบว่า ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีวัตถุประสงค์เดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจโดยท่องเที่ยวกับครอบครัว เดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงวันจันทร์-ศุกร์ ใช้เวลาวันเดียวไปเช้า-เย็นกลับ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการเดินทางท่องเที่ยวในภูมิภาคเดียวกัน ระยะทางระหว่างจังหวัดไม่ไกลกันจนเกินไป สามารถที่จะเดินทางท่องเที่ยวแบบไปเช้า-เย็นกลับได้ ประกอบกับผู้สูงอายุเดินทางมาท่องเที่ยวพร้อมกับครอบครัวโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวภายในหนึ่งวันจึงไม่สูงมากนัก ในส่วนของการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงวันจันทร์-ศุกร์ นั้น เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการจราจรและนักท่องเที่ยวที่มีเป็นจำนวนมากในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ วันหยุดราชการและวันหยุดยาวต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ แก้ไขปัญหาต่างๆ และอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว
2. ควรมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยไว้ดูแลชีวิตและทรัพย์สิน
3. หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม เทศบาลเมืองนครพนม ควรเข้ามาดูแลจัดการพื้นที่ในส่วนของที่จอดรถ ห้องน้ำ และการจัดการจราจร
4. ควรมีจุดสำหรับปฐมพยาบาล
5. ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565). *สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ* (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2565, จาก : <http://www.mots.go.th>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2565). *นครพนม*(ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2565 จาก <https://thai.tourismthailand.org/Destinations/Provinces/%E0%B8%99%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%99%E0%B8%A1/579>
- ชนิษฐา ปาลโมกษ์ และคณะ. (2562). *การพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวของผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ตุลยราศรี ประเทพ. (2564). *ศตวรรษที่ 21 กับการท่องเที่ยวผู้สูงอายุในประเทศไทย* (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://bsru.net/>
- ธวัช พุ่มดารา. (2564). *การศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูง กลุ่มผู้สูงอายุจังหวัดสมุทรสงคราม* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พจน์วีรณ เชื้อเล็ก และธวัชหทัย บุญรัตน์เสวี. (2561). *กำลังคนสูงวัย: ความท้าทายในการบริหารจัดการ*. *วารสารข้าราชการ*. 60(4): 12-14.
- มติชนออนไลน์. (2560). *สังคมผู้สูงอายุกับอนาคตประเทศไทย* (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 2 ธันวาคม 2565, จาก https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_575355
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2565). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564*. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รชพร จันทร์สว่าง และยงยุทธ แก้วอุดม. (2565). *การศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวไทยที่มีการใช้จ่ายสูง* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักงานจังหวัดนครพนม. (2564). *แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม พ.ศ.2561-2564* (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ ธันวาคม 2565, จาก http://www2.nakhonphanom.go.th/news_struct/?page=5
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครพนม. (2565). *พญาศรีสัตตนาคราช* (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2565, จาก <https://nakhonphanom.prd.go.th/th/content/category/detail/id/224/iid/3448>
- Cronbach, L., J. (1973). *Essentials of Psychological Testing*. New York : Harper and Row.
- Taro, Y. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.